

Sectes, l'amenaça a l'ombra

Cent cinquanta grups de manipulació mental operen amb impunitat als Països Catalans. Què són les anomenades sectes destructives? Quins són els grups més importants que hi ha entre nosaltres? Més enllà de l'impacte mediàtic puntual, aquest fenomen requereix una atenció que, ara per ara, no està rebent.

El passat divendres 5 de setembre el Jutjat d'Instrucció número 25 de Barcelona va donar per tancada la investigació oberta des del febrer del 2000 contra la cúpula dirigent d'Energia Universal i Humana, el grup apocalíptic que havia construït un búnquer a l'Aleixar (Baix Camp) per resguardar-se d'un diluvi universal que, segons pronosticaven els responsables, havia d'enfonsar la Terra l'11 d'agost del 1999. Les diligències van concloure que la secta, dirigida pel nord-americà d'origen vietnamita Curtis Cao Duy, captava els seus membres amb la promesa que, amb les seves ensenyances, serien capaços de guarir qualsevol malaltia. La jutgessa instructora del cas va mantenir la imputació contra els responsables d'aquesta "secta destructiva" que predicava ensenyances mitjançant "cursos desproveïts de la menor base científica".

Aquesta notícia tornava a fer saltar, a la primera plana informativa, un fenomen, el de les sectes destructives o manipuladores, que cíclicament apareix en els circuits mediàtics com a conseqüència d'un suïcidi col·lectiu o d'algun cas d'abusos a menors, de tràfic d'armes o de drogues. Les premses i l'economia del llenguatge porten a una cobertura descontextualitzada i sense matisos d'aquesta realitat, la qual cosa provoca que l'atenció mediàtica acabi morint, al cap d'un parell o tres dies, diluïda sota la dictadura de l'actualitat. De totes maneres, històricament i socialment, el problema de les sectes ha estat i és molt sig-

nificatiu a l'espectre dels Països Catalans.

Però, què és exactament una secta destructiva? A diferència d'una secta a seques —un grup que s'ha separat d'una doctrina o tronc religiós—, el concepte de secta destructiva o manipuladora s'aplica a un grup o moviment totalitari que exigeix una devoció excessiva a alguna persona, idea o cosa, i que utilitza tècniques manipuladores antiètiques de persuasió i control —com, per exemple, l'aïllament de l'adepte d'amics i familiars, la debilitació, la privació d'autonomia i del judici crític, i una completa dependència del grup— destinades a aconseguir els objectius del líder o líders del grup, en detriment dels seus membres, famílies i entorn social. És a dir, les sectes destructives, lluny de ser col·lectius religiosos minoritaris o no institucionalitzats, són grups potencialment perniciosos per als seus membres.

En resposta als que tot sovint aventuren que no hi ha diferències en la conducta d'una secta coercitiva i de determinades religions majoritàries, s'ha de reconèixer que, efectivament, dins d'un col·lectiu com, per exemple, l'Església catòlica, podem trobar faccions amb un marcat comportament sectari. El problema no se centra en el terreny de la creença o confessió, en el discurs més o menys arrelat que es defensi, sinó en els mitjans que s'empren. Així, en el quiosc de les sectes manipuladores podem trobar des d'organitzacions paramilitars que desitgen la reinstauració del nazisme i l'adveniment d'un III Reich de ba-

L'any 1978, 900 membres de la secta Temple del Poble es van suïcidar a la jungla de Guyana. Els qui al darrer moment es negaren a prendre el cianur van ser executats.

se mundial –com Nova Acròpoli–, fins a falses multinacionals de la solidaritat –Humana-Tvind–, passant per la més rànica interpretació de la doctrina catòlica, representada pels Legionaris de Crist.

A les nostres terres, l'entrada de les primeres sectes destructives va ser durant els darrers anys de la dictadura

**Es calcula que,
a casa nostra,
els grups sectaris
arrosseguen uns
50.000 seguidors**

franquista. Fins aleshores, amb el nacionalcatolicisme imperant, només l'Opus Dei i Legionaris de Crist podien realitzar la seva tasca evangèlica, mentre que altres, com els Testimonis de Jehovà, havien de viure en la clandestinitat. La llei de llibertat religiosa promulgada el 1966 pel ministre d'Informació i Turisme del règim, Manuel Fraga, va servir per obrir les portes d'un monopoli espiritual. A l'estil de les pel·lícules dels anys cinquanta sobre la conquesta de l'Oest, un ampli ventall de grups amb múltiples creences i formes de captació van entrar en competència per convèncer un públic potencial amb unes inquietuds espirituals que el catolicisme oficial no podia satisfer.

Durant les dècades dels setanta i vuitanta van desembarcar autèntiques multinacionals, com l'Església de la Cienciologia o l'Església de Jesucrist dels Sants dels Últims Dies, els famosos mormons. Moltes d'aquestes eren d'origen nord-americà, un fet comprensible si tenim en compte que els Estats Units acullen, avui dia, uns 2.500 grups que representen 3 milions de ciutadans. Durant la segona meitat de la dècada dels noranta i amb l'entrada del nou mil·lenni, el mapa sectari s'ha anat atomitzant amb l'aparició de falsos gurus que creen comunitats reduïdes, menys visibles i més difícils de controlar. Actualment es xifra en 150 els grups sectaris que operen als Països Catalans, i en gairebé 50.000, els seguidors que arrosseguen. Segons les fonts consultades, a Catalunya es reuneixen uns 35.000 adeptes –6.000 d'aquests a Barcelona–; al País Valencià, prop de 10.000; i 5.000 més, a les Balears. De fet, Barcelona i el litoral mediterrani serien, amb Madrid i les Canàries, els quatre focus principals d'activitat a l'estat espanyol, on 300 grups concentrarien 200.000 sectaris.

Aquestes dades s'han de prendre, però, amb una certa reserva, ja que en el cens sectari hi ha molts buits sobre el nombre de seguidors de determinats grups, que prefereixen mantenir en l'anonimat el seu pes real. Per això hi ha experts que aventuren que el nombre d'afectats podria duplicar –i fins i tot triplicar– la xifra dels que es reconeixen oficialment, sense comptar totes les famílies que

En el nom de Satanàs

Els cultes al maligne han estat sempre amagats entre tenebres. El secretisme que han mantingut sempre els que adoren Satanàs, Belcebú o Llucifer ha provocat que poca informació hagi sortit a la llum. Es pot establir una divisió entre sectes lluciferines i satàniques, a grans trets.

Els adoradors de Llucifer –el portador de la llum que, com Prometeu, roba el foc diví per donar-lo als homes– veuen en aquest un símbol del coneixement i de la saviesa. Són organitzacions que persegueixen poder i influència i que, per aquest motiu, intenten captar persones amb ingressos elevats. De marcat component elitista, en el seu interior hi ha una forta presència d'elements d'extrema dreta i de nivell intel·lectual alt.

Els grups satànics pròpiament dits es consideren els hereus del llegat de les bruixes i bruixots de l'edat mitjana. Adoren Satanàs –l'Adversari– com el seu Déu i únic líder. Sense la vocació filosòfica dels seguidors de Llucifer, són més partidaris dels rituals sanguinaris i de les orgies de sexe i drogues i persegueixen finalitats esotèriques i iniciàtiques. Són formats per persones de nivell cultural baix i no busquen poder ni diners, ni influències; es conformen a ser fidels complidors de les pràctiques.

Per la seva estructura i dinàmica interna, els lluciferins responen millor a l'esquema clàssic de les sectes manipuladores: fundadors carismàtics, major jerarquització i submissió absoluta als seus membres, als que controlen les vides. Els satànics, per contra, són molt més anàrquics i busquen un goig immediat. A diferència de la majoria de grups de manipulació mental, no hi ha engany previ ja que, com recorda l'especialista en sectes Pilar Salarrullana, "qui entra en una secta demoníaca sap perfectament el que és i a on va".

Tot i això, els lluciferins intenten presentar-se externament com lògies maçòniques i mantenen un secretisme que provoca que, a la pràctica, la vida dels deixebles passi a estar controlada absolutament per evitar dissensions i denúncies de les

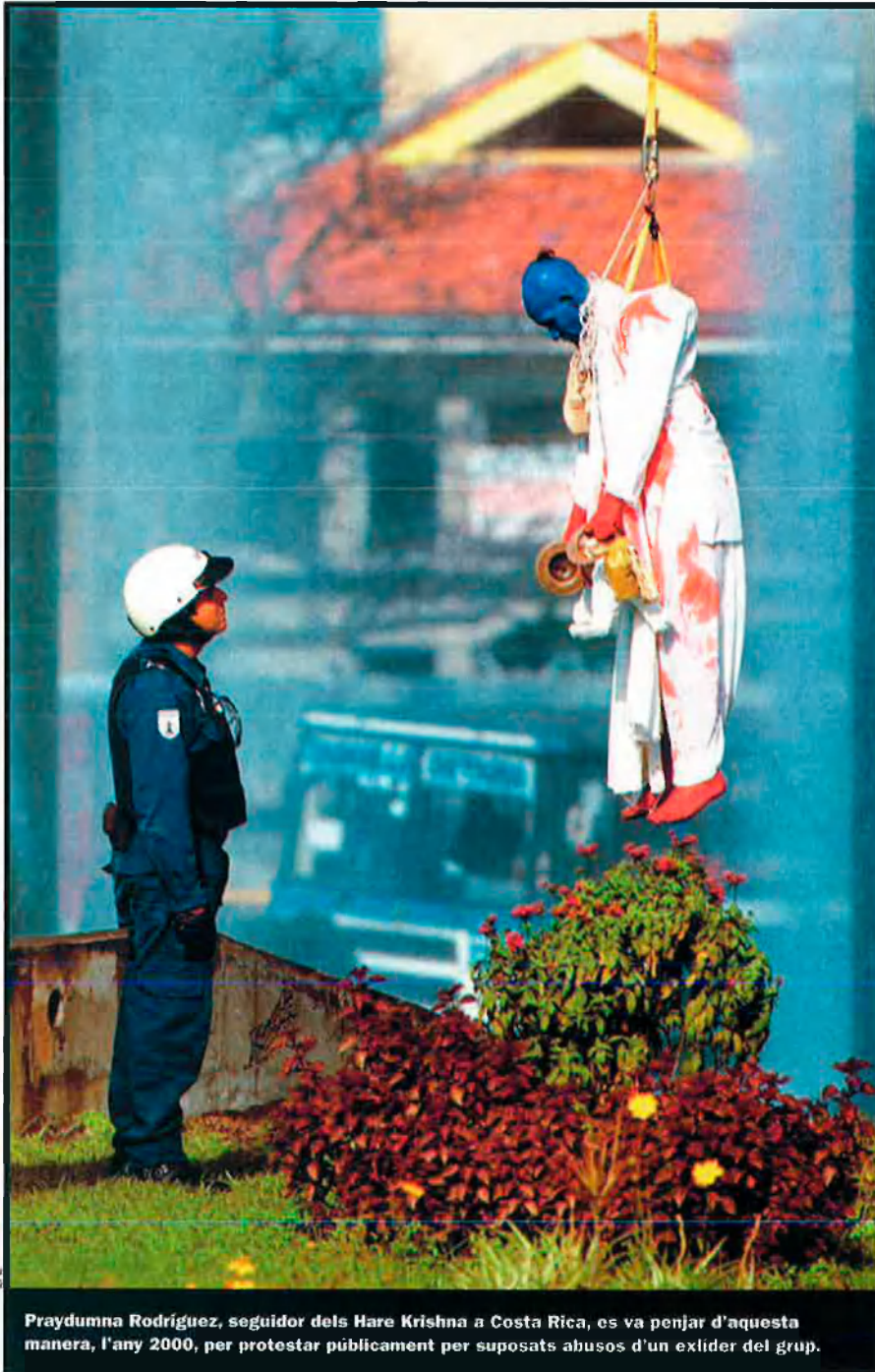
activitats –en ocasions delictives– que es produeixen en el seu si. No es busquen molts seguidors, sinó que es prefereix treballar amb petites cèl·lules per fer-les operatives. En aquest sentit, els darrers estudis destaquen que, a Europa, hi ha unes 2.000 sectes satàniques que concentren uns 20.000 seguidors, amb el País Valencià com un dels principals epicentres. A Catalunya hi pot haver unes 20 organitzacions operant, que adoren Satanàs i Llucifer, i es té constància de rituals satànics a Arbúcies, Tarragona, Celler de Ter, Corçà, Amer i Banyoles. Els grups més significatius quant a nombre de fidels són l'Ordo Iluminati, l'Església de Satan i el Temple de Seth.

Acostumen a ser col·lectius molt tancats i

reduïts, d'uns 30 membres –entre conversos i simpatitzants–. Anticatòlics, coincideixen a adorar el "maligne", i tenen en la promesa d'autèntiques bacanals de sexe i drogues un dels grans al·licients. D'estructura piramidal, mantenen un ferri control de les activitats dels seus membres per, en teoria, protegir-se de les possibles infiltracions d'enemics de la seva tasca. Encara que coincideixen a augurar l'arribada de l'Anticrist i l'Apocalipsi predit per sant Joan, a la pràctica, mentre els lluciferins preconitzen les misses vermelles en honor del portador del coneixement, els satànics s'inclinen més per les misses negres, on s'inverteixen i parodien els valors dels rituals de l'Església catòlica (entre altres actes, es consagra sang d'animal en lloc de vi, i pa negre fet a base d'excrements, o una hòstia triangular en comptes de les convencionals, i es fa servir urina de cabra en lloc d'aigua beneïda).

Aquests últims donen molta importància cerimonial als sacrificis, tant d'humans com d'animals, per alliberar energies, així com a la profanació de tombes, acte que obre la porta a un poder energètic que havia quedat estancat, i reten homentage a Satanàs.

Roger Pascual

Praydumna Rodríguez, seguidor dels Hare Krishna a Costa Rica, es va penjar d'aquesta manera, l'any 2000, per protestar públicament per suposats abusos d'un exlíder del grup.

també pateixen directament aquesta situació.

A la pregunta per què no es poden perseguir els responsables de grups que perjudiquen els seus membres, l'única resposta que es pot donar és que la lluita contra les sectes manipuladores als Països Catalans xoca contra un mur legal. Tot i els intents d'aconseguir una política unificada en matèria sectària, el mapa revela una Europa de dues veloci-

tats en la lluita contra els grups de manipulació mental. Mentre que alguns països com França i, tot i que en menor mesura, Bèlgica, Alemanya i Àustria, s'han posicionat clarament en aquest aspecte, altres han optat per inhibir-se. Catalunya, que es va convertir durant la dècada dels vuitanta en capdavantera als Països Catalans en la lluita contra les sectes coercitives, ha vist frenada dràsticament l'empenta inicial. El motiu, cal

buscar-lo en la intervenció que el grup de sectes dels Mossos d'Esquadra –que havia tancat amb èxit el juny del 1984 la denominada Operació Messies amb la desarticulació del Centro Esotérico de Investigaciones Sociales (CEIS), secta que, entre d'altres pràctiques, obligava les seves seguidores a prostituir-se– va realitzar a una de les comunitats que Nens de Déu tenia a Catalunya. Aquesta operació, en la qual es van detenir 10 dels membres i en què es posaren els 22 menors que hi vivien sota tutela de la Direcció General d'Atenció a la Infància de la Generalitat de Catalunya, va rebre l'aval del jutjat 19 de primera instància de Barcelona un any més tard.

Ara bé, al maig del 1992, una nova sentència judicial va donar la raó als Nens de Déu, i així es va crear, evidentment, un precedent que ha dissuadit actuacions posteriors de la policia catalana. L'eterna promesa de la creació al Parlament de Catalunya d'un observatori sobre les sectes es postposa, mentre que, a l'altra banda dels Pirineus, el Parlament francès continua elaborant llistats de "sectes perilloses" i crea lleis capdavanteres en aquest àmbit, com l'About-Picard, aprovada el juny del 2001 amb un sol vot en contra, que reconeix el delictes de manipulació mental i autoritza la dissolució dels grups sectaris, la limitació de la publicitat d'aquests grups i la possibilitat que les associacions que combaten aquest fenomen puguin instar i ser part en els judicis contra les organitzacions sectàries.

A l'estat espanyol, per contra, poc s'ha avançat des que al 1987 es va crear una comissió parlamentària al Congrés dels Diputats en la qual es va acordar establir "mecanismes àgils, així com facilitar mitjans tècnics adequats per afrontar aquest fenomen, especialment pel que fa a la protecció dels menors". Al 1995, el Codi Penal va recollir per primera vegada com a delictiu el comportament de qualsevol associació "que, tot i tenir per objectiu un fi lícit, utilitzi mitjans violents o d'alteració o control de personalitat per a la seva consecució".

Des d'aleshores, la iniciativa més destacada ha estat la decisió del Consell General del Poder Judicial (CGPJ) que, el 25 de març del 2000, va prohibir que

jutges, magistrats i fiscals pertanyessin a "organitzacions secretes que puguin generar vincles de disciplina o obediència aliens als mandats de l'ordenament jurídic constitucional". Tot i això, són molts els que consideren que el problema no és tant la manca d'instruments legals per combatre els grups de manipulació mental com la predisposició a l'hora d'aplicar les ja existents.

El problema, com destaca el professor de dret civil de la Universitat de Barcelona Carles Villagrasa, es troba a l'hora de trobar les proves. En casos de manipulació mental, el més complex és establir un nexa de causalitat, demostrar no només que la persona pateix algun tipus de disfunció mental sinó també que el grup és el causant d'aquest estat. La restricció patrimonial, la disposició patrimonial o la incapacitació són, per a ell, les vies més fàcilment explotables quan es constata que els actes d'una persona van en contra dels propis interessos o dels de la pròpia família.

Els requisits administratius que es demanden per entrar al Registre d'Entitats Religioses han impedit també que determinats grups, com per exemple l'Església de la Cienciologia, es puguin beneficiar de l'exempció del pagament d'impostos que comporta el fet que una associació, empresa o grup tingui el rang d'entitat religiosa. Tot i això, i sempre segons el tarannà dels diferents directors del Registre, molts grups amb un llarg historial delictiu i catalogats com a sectes destructives pels parlaments belga i francès han acabat rebent el vistiplau del Ministeri de Justícia.

Per a la professora de dret eclesiàstic de la Universitat de Barcelona Rosa Maria Satorras, l'actual entramat constitucional permet que molts d'aquests grups s'emparin en la llibertat religiosa per aconseguir una immunitat enfront de l'actuació de l'estat. Aquest dret fonamental, recollit en l'article 16 de la Constitució i desenvolupat per la llei orgànica de llibertat religiosa, és un paraigua opac que "no es pot limitar sense posar en perill tot el règim de llibertats". Ni el fet d'haver estat encausats en altres països legitima, legalment, que es puguin prendre mesures preventives contra un determinat grup. Amb la llei

L'estàtua del líder de la secta Mandarón, a l'estat francès, va ser dinamitada l'any 2001 per les autoritats: eren 33 metres i mil tones de formigó alçades sense autorització.

a la mà, la intervenció de l'estat només serà legitimada quan les activitats de la secta coercitiva superin l'esfera penal o vagin en contra de l'ordre públic. Enfront de la poca viabilitat d'una esmena jurídica, la línia que cal seguir passaria, com apunta Satorras, per la creació d'un pla nacional sobre sectes que posi sobre la taula les tècniques emprades i la perillositat real d'aquests col·lectius. Per-

què, com recordava el psicòleg i sociòleg alemany Erich Fromm, la formació i l'educació són les millors maneres d'assegurar que qualsevol persona, qualsevol societat, perdi la por a la llibertat i sigui capaç d'afrontar la realitat per si sola, sense haver de delegar a ningú el seu destí.

Roger Pascual